

DELEGATURA UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 28.07.2008r.

RKT-61-48/07/MI

DECYZJA Nr RKT – 28/2008

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331; Dz.U. Nr 99, poz. 660 i Dz.U. Nr 171, poz. 1206) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Miejskim Wodociągom i Kanalizacji w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o., ul. Filtrowa 14, 47-200 Kędzierzyn – Koźle,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** określoną w art. 24 ust. 1 i 2 tej ustawy bezprawne działanie Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. polegające na naruszeniu art. 384¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) w drodze posługiwania się w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami w brzmieniu: *Pozostałe prawa i obowiązki stron umowy, w tym zasady rozpatrywania skarg i reklamacji, określa załączona do niniejszej umowy Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn – Koźle w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W przypadku zmiany ww. Uchwały lub też zmiany jej poszczególnych postanowień, aktualny tekst Uchwały będzie dostępny m.in. w siedzibie Dostawcy i na jego stronie internetowej (www.mwik.com.pl) lub w przypadku publikacji we właściwym Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.*
- II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. **karę pieniężną** w wysokości 15 000 PLN (słownie złotych: piętnaście tysięcy), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.
- III. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 80 tej ustawy postanawia się obciążyć Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. kosztami przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 78 PLN (słownie złotych: siedemdziesiąt osiem).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „organem antymonopolowym”), zostało wszczęte z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. (zwane dalej „MWiK Kędzierzyn – Koźle” lub „Spółką”) wykonały prawomocną Decyzję organu antymonopolowego Nr RKT-53/2006 z dnia 28.07.2006r. (sygn. akt sprawy: RKT-400-30/06/MI). W toku przedmiotowego postępowania ustalono, że wykonując nakaz zawarty w przedmiotowej Decyzji Spółka wprowadziła do obrotu nowe wzorce umów o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków (dowód: karty nr 5-23), które są wykorzystywane m.in. przy zawieraniu umów z konsumentami (dowód: karty nr 26-35). Warunki przedmiotowych umów zostały zbadane przez organ antymonopolowy zarówno pod kątem wykonania Decyzji Nr RKT-53/2006, jak również pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ponieważ przeprowadzona analiza dała podstawy do przyjęcia, iż Spółka mogła dopuścić się naruszenia przepisów ww. ustawy, Postanowieniem Nr 1 z dnia 08.11.2007r. wszczęte zostało z urzędu w tej sprawie postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (dowód: karty nr 1-1 verte). MWiK Kędzierzyn – Koźle postawiony został zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z podejrzeniem podejmowania przez tego przedsiębiorcę bezprawnych działań godzących w zbiorowe interesy konsumentów polegających na posługiwaniu się w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami w brzmieniu: *Pozostałe prawa i obowiązki stron umowy, w tym zasady rozpatrywania skarg i reklamacji, określa załączona do niniejszej umowy Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn – Koźle w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W przypadku zmiany ww. Uchwały lub też zmiany jej poszczególnych postanowień, aktualny tekst Uchwały będzie dostępny m.in. w siedzibie Dostawcy i na jego stronie internetowej (www.mwik.com.pl) lub w przypadku publikacji we właściwym Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego, co może być sprzeczne z art. 384¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.).*

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów MWiK Kędzierzyn – Koźle podniosło, że z zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.) (zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”) z chwilą publikacji uchwały rady miasta zatwierdzającej *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków* staje się ona aktem prawa miejscowego powszechnie obowiązującym na terenie Gminy Kędzierzyn – Koźle. Oznacza to, że akt taki ma charakter normatywny i posiada moc obowiązującą niezależnie od woli stron zawierających ze Spółką umowę o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W związku z powyższym *Regulaminowi* uchwalonemu w ten sposób, nie sposób nadać cech wzorca umownego, o jakim mowa w art. 384 Kodeksu cywilnego. W takim stanie rzeczy, MWiK w Kędzierzynie – Koźlu posługując się zakwestionowaną w niniejszym postępowaniu klauzulą nie może naruszać art. 384¹ Kodeksu cywilnego. Spółka podniosła również, iż w jej ocenie postanowienie umowne będące przedmiotem postawionego przez organ antymonopolowy zarzutu ma charakter informacyjny, działający na korzyść konsumenta w celu zapobieżenia ewentualnym skutkom niezajomości powszechnie obowiązującego *Regulaminu*. Ponadto Spółka wyraziła stanowisko, że załączenie do umowy tekstu obowiązującej w dacie jej zawarcia uchwały w sprawie *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* miało służyć powyższemu celom i nie może oznaczać, iż w jakimkolwiek stopniu *Regulamin* stanowi integralną część umowy (dowód: karty nr 53-54).

Organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Opolu pod numerem 0000052765. Zgodnie z wpisem przedmiotem jej działalności jest między innymi działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody i odprowadzanie ścieków (dowód: karty nr 111-114). Usługi w powyższym zakresie przedsiębiorca świadczy na obszarze Gminy Kędzierzyn – Koźle w oparciu o Decyzję Prezydenta Miasta Kędzierzyn – Koźle Nr 01/7033/GK/2003 z dnia 8 stycznia 2003 r. w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków (dowód: karty nr 105-110).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, MWiK Kędzierzyn – Koźle zawiera z odbiorcami usług, w tym z konsumentami pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków. Ustalono, że aktualnie Spółka przy zawieraniu umów z konsumentami posługuje się w obrocie następującymi wzorcami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków:

- wzorcem *Umowy Nr ... o zaopatrzenie w wodę* (dowód: karty nr 55-57);
- wzorcem *Umowy Nr ... o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* (dowód: karty nr 58-60 verte);
- wzorcem *Umowy Nr ... o odprowadzanie ścieków* (dowód: karty nr 61-63 verte).

Powyższymi wzorcami Spółka posługuje się od dnia 08.12.2006r. (dowód: karta nr 104). Na potwierdzenie, że faktycznie stosowane są one w obrocie zgromadzono w toku postępowania przykładowe umowy zawarte z konsumentami z ich wykorzystaniem:

- *Umowę nr 111811/ko o odprowadzanie ścieków zawartą w dniu 09 listopada 2007 roku* (dowód: karty nr 64-66);
- *Umowę Nr 111811/ws o zaopatrzenie w wodę zawartą w dniu 09 listopada 2007 roku* (dowód: karty nr 67-68 verte);
- *Umowę nr 170709/wsk o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartą w dniu 19 listopada 2007 roku* (dowód: karty nr 69-71 verte);
- *Umowę nr 180433/ws o zaopatrzenie w wodę zawartą w dniu 25 maja 2007 roku* (dowód: karty nr 26-28 verte);
- *Umowę Nr 180625/wsk o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartą w dniu 25 maja 2007 r.* (dowód: karty nr 29-32 verte);
- *Umowę Nr 180433/ko o odprowadzanie ścieków zawartą w dniu 25 maja 2007 r.* (dowód: karty nr 33-35).

Ustalono, że w § 1 ust. 2 umów zawieranych przez MWiK Kędzierzyn – Koźle w oparciu o aktualnie stosowane wzorce umowne zawarte jest postanowienie w następującym brzmieniu:

Pozostałe prawa i obowiązki stron umowy, w tym zasady rozpatrywania skarg i reklamacji, określa załączona do niniejszej umowy Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn – Koźle w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W przypadku zmiany ww. Uchwały lub też zmiany jej poszczególnych postanowień, aktualny tekst Uchwały będzie dostępny m.in. w siedzibie Dostawcy i na jego stronie internetowej (www.mwik.com.pl) lub w przypadku publikacji we właściwym Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego (dowód: karty nr 26, 29, 33, 64, 67, 69).

W toku postępowania MWiK Kędzierzyn – Koźle poinformowało, że ogólna liczba umów o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków, jakie Spółka posiada zawarte z odbiorcami usług wynosi [...], w tym [...] umów zawartych z konsumentami (dowód: karta nr 76). Z wykorzystaniem aktualnie stosowanych w obrocie wzorców umownych zawartych zostało [...] umów w obrocie konsumenckim (dowód: karta nr 54).

W trakcie przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ustalono, iż w dniu 26 września 2002 r. Rada Miejska w Kędzierzynie – Koźlu przyjęła uchwałę Nr LVII/720/2002 w sprawie *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, o jakim mowa w art. 19 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (dowód: karty nr 44-47). Następnie, w dniu 30 marca 2006 r., w związku z wejściem życie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 85, poz. 729), na podstawie Uchwały Nr XLVI/602/06 Rada Miejska w Kędzierzynie – Koźlu przyjęła nowy *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków* w brzmieniu dostosowanym do znowelizowanych przepisów (dowód: karty nr 38-42 verte). *Regulamin* ten został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego z dnia 27 października 2006 r. Nr 74, poz. 2278 (dowód: karta nr 25) z adnotacją, iż jego treść została zaskarżona przez Wojewodę Opolskiego do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Opolu (skarga Nr PN.III-JK-0914-126/06 z dnia 18 października 2006 r.)¹ (dowód: karty nr 83-85 verte). Wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2007 r. sygn. akt II SA/Op 683/06 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Opolu po rozpoznaniu skargi Wojewody Opolskiego stwierdził nieważność zaskarżonej uchwały Rady Miejskiej w Kędzierzynie – Koźlu oraz określił, że nie podlega ona wykonaniu w całości (dowód: karty nr 86-101). Od przedmiotowego wyroku nie została wniesiona kasacja, w związku z czym stał się on prawomocny (dowód: karta nr 82). Do dnia 06.03.2008r. Rada Miejska w Kędzierzynie – Koźlu nie podjęła nowej uchwały w sprawie *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* uwzględniającego zastrzeżenia zawarte w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, w związku z czym na terenie Gminy Kędzierzyn – Koźle w dalszym ciągu obowiązywał *Regulamin* stanowiący załącznik do Uchwały Nr LVII/720/2002 z dnia 26 września 2002 r.

W toku postępowania MWiK Kędzierzyn – Koźle przedstawiło rachunek zysków i strat za 2007 rok, z którego wynika, że w 2007 roku Spółka osiągnęła przychód w wysokości 18 226 188,37 PLN. Z tytułu usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków Spółka w 2007 roku uzyskała natomiast przychód w wysokości [...] PLN (dowód: karta nr 77).

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

I. Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy *Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.); 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji*. Art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Konsumentem w rozumieniu ww. ustawy jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ k.c. w związku z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań naruszających zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się terminem „w szczególności”, co oznacza, że ma on charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę określoną w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów działań, które naruszyły przepisy innych aktów prawnych. W związku z tym, w celu konkretyzacji

¹ http://www.opole.uw.gov.pl/lakty_prawne/dziennik/2006/dziennik74.pdf

przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek:

- zachowanie przedsiębiorcy musi nosić znamiona bezprawności,
- zachowanie powyższe musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwsza przesłanka zostaje spełniona, gdy przedsiębiorca podejmuje działania sprzeczne z prawem lub gdy nie dopełnia ciężącego na nim obowiązku. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu, a zatem wina sprawcy (w znaczeniu subiektywnym, oznaczającym wadliwość procesu decyzyjnego sprawcy) i stopień tej winy (umyślność bądź nieumyślność), a także świadomość istnienia naruszonych norm prawnych. Druga przesłanka niezbędna do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów jest natomiast spełniona wówczas, gdy dane działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni bowiem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym; znajduje zastosowanie wówczas, gdy określone zachowanie dotyka nieokreślonej z góry liczby uczestników rynku.

W przedmiotowej sprawie Miejskim Wodociągom i Kanalizacji w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. postawiono zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów polegającej na naruszeniu art. 384¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) w drodze posługiwania się w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami w brzmieniu: *Pozostałe prawa i obowiązki stron umowy, w tym zasady rozpatrywania skarg i reklamacji, określa załączona do niniejszej umowy Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn – Koźle w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W przypadku zmiany ww. Uchwały lub też zmiany jej poszczególnych postanowień, aktualny tekst Uchwały będzie dostępny m.in. w siedzibie Dostawcy i na jego stronie internetowej (www.mwik.com.pl) lub w przypadku publikacji we właściwym Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.*

Zgodnie z zakwestionowanym postanowieniem umownym Spółka decyduje zatem, że integralną część zawieranych umów i załącznik do nich stanowi obowiązujący na obszarze jej działalności *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, który reguluje część praw i obowiązków stron umowy w tym m.in. zasady prowadzenia postępowania reklamacyjnego. Jednocześnie MWiK Kędzierzyn – Koźle wskazuje, że konsument nie będzie powiadamiany o zmianach *Regulaminu*. W przypadku zatem zmiany postanowień *Regulaminu*, które wpływać będą na zakres łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, tekst znowelizowanego *Regulaminu* nie będzie dostarczany odbiorcy usług. Na mocy zakwestionowanego postanowienia, o zmianie *Regulaminu*, a tym samym o zmianie treści umowy, konsument nie będzie w żaden sposób poinformowany przez Spółkę, zaś zmieniony tekst *Regulaminu* dostępny będzie w siedzibie dostawcy, na jego stronie internetowej oraz w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Rozpatrując postawiony w niniejszej sprawie zarzut należy na wstępie podnieść, iż MWiK Kędzierzyn – Koźle posługuje się w obrocie konsumenckim wzorcami umów o zaopatrzenie w wodę i/lub odprowadzanie ścieków. Wzorce umowne, które są przeznaczone do wykorzystania przy zawieraniu umów z konsumentami wiążą odbiorcę indywidualnego – konsumenta na zasadach określonych w art. 384 – 385³ Kodeksu Cywilnego. Stosownie do art. 384¹ Kodeksu cywilnego *Wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Art. 384 § 1 i 2 K.c. stanowi z kolei, iż Ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. W razie gdy posługiwanie się*

wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści. Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

Nie ulega wątpliwości, iż powyższe przepisy znajdują zastosowanie w przypadku zawierania z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Umowy te z pewnością nie należą do umów zawieranych powszechnie w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego. Bezsprzecznym jest również, iż w rozpatrywanej sprawie są one zawierane z konsumentami z wykorzystaniem jednostronnie opracowanych wzorców umownych. Do ich zawarcia dochodzi poprzez zaakceptowanie przez konsumentów warunków przedstawionych im przez Spółkę w formie wzorca umownego. Umowy o dostawę wody i odbiór ścieków są ponadto umowami o charakterze ciągłym. Na ich podstawie przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne jest bowiem obowiązane do świadczenia usług wodociągowych i kanalizacyjnych w sposób nieprzerwany i stały, za co odbiorca usług powinien wносить regularne opłaty w określonych w umowie terminach rozliczeniowych. Należy uznać zatem, że MWiK Kędzierzyn – Koźle ma obowiązek doręczać konsumentom wszystkie postanowienia wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przy jej zawieraniu, co ma na celu zapewnienie odbiorcy możliwości zapoznania się z wszystkimi warunkami umowy. W przypadku zmiany umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w czasie jej trwania, zachodzi natomiast – zgodnie z art. 384¹ K.c. – konieczność poinformowania konsumenta o wprowadzonej zmianie. Zmienione warunki wiążą konsumenta jedynie wówczas, gdy nie wypowie on umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia.

Analizując bezprawność zakwestionowanego przez organ antymonopolowy postanowienia umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z świetle przepisu art. 384¹ Kodeksu cywilnego należy na wstępie podnieść, iż stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Art. 6 ust. 3 pkt 1) – 6) ww. ustawy określa natomiast minimalny zakres postanowień, jaki obowiązkowo powinna obejmować umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Zgodnie z tym przepisem powinna ona określać w szczególności:

- ilość i jakość świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych oraz warunki ich świadczenia (art. 6 ust. 3 pkt 1);
- sposób i terminy wzajemnych rozliczeń (art. 6 ust. 3 pkt 2);
- prawa i obowiązki stron umowy (art. 6 ust. 3 pkt 3);
- warunki usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług (art. 6 ust. 3 pkt 3a);
- procedury i warunki kontroli urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych (art. 6 ust. 3 pkt 4);
- ustalenia zawarte w zezwoleniu, o których mowa w art. 18 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (art. 6 ust. 3 pkt 5);
- okres obowiązywania umowy oraz odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunki wypowiedzenia (art. 6 ust. 3 pkt 6).

Informacje, o jakich mowa powyżej każdy konsument powinien otrzymać zatem w treści pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranej z przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym. W sensie technicznym informacje te mogą być zawarte w treści samej umowy bądź w treści załącznika do umowy stanowiącym jej integralną część. Załącznikiem takim może być na przykład – tak jak ma to miejsce w okolicznościach przedmiotowej sprawy – *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków*, o jakim mowa w art. 19 ust. 1 i 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. *Regulamin* ten, uchwalany przez radę gminy i obowiązujący na

jej terenie, określa prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego oraz odbiorców usług, w tym:

- minimalny poziom usług świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków;
- szczegółowe warunki i tryb zawierania umów z odbiorcami usług;
- sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach;
- warunki przyłączenia do sieci;
- techniczne warunki określające możliwości dostępu do usług wodociągowo-kanalizacyjnych;
- sposób dokonywania odbioru przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne wykonanego przyłącza;
- sposób postępowania w przypadku niedotrzymania ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody i wprowadzanych do sieci kanalizacyjnej ścieków;
- standardy obsługi odbiorców usług, a w szczególności sposoby załatwiania reklamacji oraz wymiany informacji dotyczących w szczególności zakłóceń w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków;
- warunki dostarczania wody na cele przeciwpożarowe.

W ocenie organu antymonopolowego w sytuacji, gdy *Regulamin* określa część praw i obowiązków dostawcy i odbiorcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych (a więc informacji, które zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę bezwzględnie powinna określać umowa o dostawę wody i odbiór ścieków) brak jest przeszkód, aby odbiorca usług w momencie zawierania umowy otrzymywał *Regulamin* w formie załącznika do umowy celem zapoznania się z wszystkimi warunkami umowy, do której przystępuje. W celu spełnienia wymogów odnośnie treści umowy wynikających z art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nie ma zdaniem organu antymonopolowego konieczności bezpośredniego inkorporowania do treści umowy określonych postanowień *Regulaminu*, pod warunkiem, że stanowi on załącznik do umowy i jest wręczany konsumentowi wraz z umową. Sytuacja taka ma miejsce właśnie w okolicznościach przedmiotowej sprawy; MWiK Kędzierzyn – Koźle w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków informuje bowiem, że część postanowień dotyczących praw i obowiązków stron umowy (tj. postanowień, które zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 3) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę powinny bezwzględnie znaleźć się w treści umowy zawieranej z odbiorcą usług) zamieszczona jest w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków* stanowiącym załącznik do umowy. Dotyczy to w szczególności zasad rozpatrywania skarg i reklamacji.

Dołączenie do umowy *Regulaminu* jako załącznika określającego część praw i obowiązków dostawcy i odbiorcy usług, o jakich mowa w art. 6 ust. 3 pkt 3) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, pociąga za sobą jednak pewne konsekwencje. W ocenie organu antymonopolowego w takim przypadku *Regulamin* staje się częścią wzorca umownego w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (przy czym bez znaczenia pozostaje, że *Regulamin* jest jednocześnie aktem prawa miejscowego publikowanym we właściwym dzienniku urzędowym wojewody). To pociąga zaś za sobą wynikający z art. 384¹ K.c. obowiązek informowania konsumenta na piśmie o wszelkich zmianach *Regulaminu* wpływających na zmianę łączącego strony stosunku zobowiązaniowego tj. w takim zakresie, w jakim *Regulamin* stanowi uzupełnienie umowy.

Jak wskazano we wcześniejszej części decyzji że art. 6 ust. 3 pkt 1) - 6) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków określa minimum postanowień, jakie powinna zawierać treść umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. W okolicznościach przedmiotowej sprawy część postanowień określających prawa i obowiązki stron w zakresie dotyczącym m.in. zasad rozpatrywania reklamacji zawarta jest właśnie w *Regulaminie*. A zatem w momencie zmiany postanowień *Regulaminu* w zakresie dotyczącym praw i obowiązków strony umowy zachodzi konieczność poinformowania konsumentów o tym fakcie tak, aby wypełnione zostały spoczywające na przedsiębiorstwie wodociągowo – kanalizacyjnym obowiązki informacyjne wynikające z powołanego art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz art. 384¹ Kodeksu cywilnego

Stosownie do zakwestionowanego postanowienia umownego Spółka nie jest natomiast zobowiązana do pisemnego informowania konsumentów w czasie trwania umowy o zmianach w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków* poprzez np. doręczenie konsumentowi zmienionego tekstu *Regulaminu*. Zgodnie z analizowaną klauzulą informację w tym zakresie przedsiębiorca zamieszcza jedynie w swojej siedzibie lub na stronie internetowej, ponadto zmieniony tekst *Regulaminu* publikowany jest w Dzienniku Urzędowym województwa opolskiego. Wskazane tryby wprowadzania w życie nowych warunków umownych są niezgodne z trybem określonym w art. 384¹ K.c. Przepis ten – jak już podniesiono – stanowi, że wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384 K.c., a więc gdy wzorzec ten został drugiej stronie doręczony, a strona ta nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Zaznaczyć trzeba, że udostępnienie wzorca w miejscu ogólnie dostępnym, a więc np. w siedzibie MWiK Kędzierzyn – Koźle lub na jego stronie internetowej nie prowadzi do spełnienia obowiązku polegającego na doręczeniu takiego wzorca. Podnieść również należy, że w ocenie organu antymonopolowego nie zasługuje na uwzględnienie przedstawione przez MWiK w Kędzierzynie – Koźlu stanowisko, że z uwagi na fakt, iż *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków* jest powszechnie obowiązującym aktem prawa miejscowego publikowanym w Dzienniku Urzędowym województwa opolskiego, Spółka nie ma obowiązku informowania konsumentów o jego zmianach. Skoro bowiem Spółka decyduje, że część postanowień (jakie zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę obligatoryjnie powinna zawierać umowa o dostawę wody i odbiór ścieków), regulować będzie *Regulamin* wręczany odbiorcy w momencie zawierania umowy, to konsekwentnie powinna również informować konsumentów o wszelkich zmianach *Regulaminu* wpływających na treść umowy.

Jednocześnie wskazać należy na charakter norm zawartych w *Regulaminie*. *Regulamin* jest aktem prawa administracyjnego obowiązującym na terenie danej gminy, który reguluje jednak relacje, jakie zachodzą między dostawcą a odbiorcą usług w sferze prawa cywilnego. Innymi słowy postanowienia *Regulaminu* bezpośrednio dotyczą praw i obowiązków stron umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Zwrócić należy w powyższym kontekście uwagę na informacyjną rolę umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz obowiązki informacyjne przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjnego. W ocenie organu antymonopolowego dostawca za pośrednictwem umowy powinien dostarczyć konsumentowi komplet informacji niezależnie od tego, czy wynikają one autonomicznej woli przedsiębiorstwa opracowującego treść umowy, czy też z powszechnie obowiązującego aktu prawa miejscowego - *Regulaminu* zwłaszcza, że Spółka decyduje się załączać go do umowy w celu uzupełnienia praw i obowiązków stron wynikających z umowy.

Oceniając zakwestionowane postanowienie umowne należy również podkreślić, iż art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę wprowadza wymóg zachowania formy pisemnej przy zawieraniu umów o dostawę wody i odbiór ścieków. Zgodnie z art. 77 § 1 Kodeksu cywilnego uzupełnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia. Skoro więc dla umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przewidziano formę pisemną, to także jej zmiana powinna nastąpić w takiej formie. Nie sposób uznać, że zachowaniem formy pisemnej jest sytuacja, w której zmiany *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* wpływające na zmianę treści umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, dostępne są do wglądu w siedzibie dostawcy, na jego stronie internetowej oraz w Dzienniku Urzędowym właściwego wojewody. W związku z tym należy stwierdzić, że Spółka zastrzega – wbrew przepisowi art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę w związku z art. 77 § 1 Kodeksu cywilnego – że zmiana umowy może nastąpić w formie innej niż pisemna.

Zważyć też trzeba, że zakwestionowana klauzula posiada treść tożsamą z postanowieniami wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Na mocy wyroku z

dnia 21 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII Amc 49/05 Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone następujące postanowienie: „*Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenia podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie*”. Przedmiotowa klauzula została następnie wpisana do prowadzonego przez organ antymonopolowy rejestru postanowień uznanych za niedozwolone pod numerem 756. Wprawdzie postanowienie uznane przez SOKiK za niedozwolone dotyczy szkoły wyższej, jednakże obie porównywane klauzule odnoszą się do umów ciągłych. W tym zakresie można je zatem uznać za podobne. Podobnie też w obu przypadkach wyłączono obowiązek przedsiębiorcy do przesłania konsumentowi pisemnej informacji o zmianie warunków umowy oraz wyłączono prawo konsumenta do wypowiedzenia umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia w związku ze zmianą warunków umowy.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, iż posługiwanie się w obrocie konsumenckim zakwestionowanym postanowieniem umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków jest działaniem bezprawnym. Dla stwierdzenia, iż w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że działanie to godzi w interesy konsumentów.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że oceniane zachowanie MWiK Kędzierzyn – Koźle narusza interesy konsumentów, gdyż na skutek posługiwania się w obrocie zakwestionowanym postanowieniem konsumenci narażeni są na to, iż nie uzyskają stosownej informacji o zmianie *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* w zakresie dotyczącym ich praw i obowiązków oraz praw i obowiązków dostawcy usług. Tym samym konsumenci nie będą świadomi, iż na skutek nowelizacji *Regulaminu* zmianie uległy warunki łączącej ich z dostawcą usług umowy. W konsekwencji mogą nie dowiedzieć się o nowych prawach i obowiązkach związanych z wykonywaniem umowy lub – biorąc pod uwagę, iż umowa odsyła do *Regulaminu* w zakresie dotyczącym zasad rozpatrywania skarg i reklamacji – związanych z warunkami dochodzenia roszczeń z tytułu zawartej umowy.

W powyższym kontekście należy zwrócić również uwagę na skomplikowany stan faktyczny związany z wejściem w życie na terenie Gminy Kędzierzyn – Koźle nowego *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* (vide s. 4 niniejszej Decyzji). W takich okolicznościach konsumenci mogą mieć trudności z ustaleniem, jaki *Regulamin* obowiązuje na obszarze działalności Spółki i jest dla konsumentów wiążący. Konieczność dokonywania w powyższym zakresie ustaleń w sposób samodzielny oraz związana z tym konieczność stałego monitorowania zmian w *Regulaminie* oraz ewentualnego wejścia w życie nowego *Regulaminu* bez wątplenia stanowi dla konsumentów dużą uciążliwość.

Opisana praktyka może zatem godzić w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do otrzymania pełnej i wyczerpującej informacji na temat wszystkich warunków umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków tak, aby konsumenci mogli w pełni korzystać ze swoich praw, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje, a także wymagać od dostawcy usług odpowiednich standardów zachowania. Należy podkreślić, iż umowy zawierane przez przedsiębiorstwa wodociągowo – kanalizacyjne powinny w sposób prawidłowy regulować wszelkie aspekty ich współpracy z konsumentami (w zakresie wynikającym z art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę). Przejawiać się to powinno w ukształtowaniu wzajemnych relacji w sposób pełny (bez pominięcia wszystkich kwestii wymagających regulacji) i równoprawny tj. gwarantujący obu stronom umowy realizację ich słuszych interesów. Zamieszczenie w umowie postanowienia, zgodnie z którym Spółka nie ma obowiązku doręczania konsumentom zmienionego *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* w sytuacji, gdy zmiany w *Regulaminie* wpływają na treść łączącego strony stosunku zobowiązaniowego, sytuuje taką umowę jako jednostronnie korzystną i godzącą w interesy najsłabszych uczestników rynku. Z faktu istnienia utrudnień w zapoznaniu się z całością uprawnień i obowiązków odbiorcy i dostawcy usług

wynikających z zawartej umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków wynika, iż z powodu niepełnej ich znajomości z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, uciążliwe, a nawet niemożliwe może okazać się dochodzenie przez konsumenta jego praw i należyte wykonywanie obowiązków. Opisywana praktyka może zatem doprowadzić do niekorzystania przez konsumentów z przysługujących im uprawnień, niewykonywania ciążących na nich obowiązków, jak również do nieegzekwowania od dostawcy usług odpowiednich zachowań. Posługiwanie się przedmiotowym postanowieniem nie gwarantuje zatem konsumentowi należytego poziomu wiedzy w trakcie trwania umowy i należytego poziomu ochrony. Zakwestionowana klauzula ogranicza również prawo konsumentów do wypowiedzenia umowy w sytuacji, gdy nie akceptują oni zmienionych warunków umownych.

Jak wynika z powyższego praktyka MWiK Kędzierzyn – Koźle polegająca na posługiwaniu się w treści zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniem przewidującym, iż *Pozostałe prawa i obowiązki stron umowy, w tym zasady rozpatrywania skarg i reklamacji, określa załączona do niniejszej umowy Uchwała Rady Miasta Kędzierzyn – Koźle w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków. W przypadku zmiany ww. Uchwały lub też zmiany jej poszczególnych postanowień, aktualny tekst Uchwały będzie dostępny m.in. w siedzibie Dostawcy i na jego stronie internetowej (www.mwik.com.pl) lub w przypadku publikacji we właściwym Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego* nosi znamiona bezprawności oraz godzi w interesy konsumentów. W celu stwierdzenia, iż przedsiębiorca dopuścił się naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej konieczne jest w dalszej kolejności wykazanie, że zachowania te godzą w interesy konsumentów jako zbiorowości.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów konsumentów oraz reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów dotyczy nieokreślonego ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku oraz wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa antymonopolowa w odniesieniu do konsumentów chroni zatem ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. W przedmiotowej sprawie opisane działania MWiK Kędzierzyn – Koźle dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Antykonsumenckie ostrze stosowanych praktyk wymierzone jest bowiem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług, z którymi zawarto umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania, jak również w jej potencjalnych odbiorców, będących konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wskazuje to na naruszenie w przedmiotowej sprawie interesu publicznego, przez który należy rozumieć prawo wszystkich odbiorców przedsiębiorstwa (konsumentów) do otrzymania w treści umów pełnej informacji na temat wszystkich praw i obowiązków dostawcy i odbiorcy usług.

W związku z powyższym stwierdzić należy, że w przedmiotowej sprawie spełnione zostały wszystkie przesłanki pozwalające na uznanie za uzasadniony postawionego MWiK Kędzierzyn – Koźle zarzutu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Należy uznać, iż Spółka stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdyż zakwestionowane postanowienie jest niezgodne z art. 384¹ Kodeksu cywilnego w związku z art. 384 K.c., a także godzi w interesy konsumentów, gdyż na skutek jej stosowania konsumenci mogą nie mieć świadomości, że zmianie uległy warunki wiążącej ich ze Spółką umowy.

Jednocześnie wskazać należy, że ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, naruszenie przepisów której zostało stwierdzone w niniejszej sprawie, weszła w życie w dniu 21 kwietnia 2007 r. Zakwestionowana przez organ antymonopolowy praktyka MWiK Kędzierzyn – Koźle została natomiast zapoczątkowana w dniu 8 grudnia 2006r., a więc przed

dniem wejścia w życie ww. ustawy tj. pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). Biorąc powyższe pod uwagę konieczne wydaje się przeanalizowanie zakwestionowanego zachowania Spółki również w świetle nieobowiązujących już przepisów.

Dokonując takiej oceny stwierdzić należy, że działanie MPWiK Jaworzno będące przedmiotem oceny w niniejszej decyzji wyczerpuje również znamiona zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 15 grudnia 2000 r. Przepis ten stanowił, że *Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.* Treść powyższego przepisu odpowiada zatem brzmieniu aktualnie obowiązującego art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, którego naruszenie zostało stwierdzone w przedmiotowym postępowaniu. Z powyższego wynika, że praktyka Spółki będąca przedmiotem postawionego w niniejszej sprawie zarzutu byłaby uznana za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów również pod rządami ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do art. 26 ust. 1 w związku z art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut nie zaprzestał stosowania określonej praktyki. W okolicznościach przedmiotowej sprawy uznanie, że zachowanie przedsiębiorcy przestało naruszać zakaz określony w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów byłoby możliwe do stwierdzenia w przypadku umożliwienia przez Spółkę wszystkim konsumentom, którzy zawarli umowy o zakwestionowanej przez organ antymonopolowy treści (tj. w oparciu o wzorce stosowane od dnia 08.12.2006r.) zawarcia zmienionych umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków o treści uwzględniającej postawiony w niniejszej sprawie zarzut (np. poprzez dostarczenie im zmienionych umów lub aneksów do umów celem podpisania), a także w przypadku dokonania stosownych zmian w treści wykorzystywanych w obrocie konsumenckim wzorców umów o dostawę wody i odbiór ścieków. W niniejszej sprawie brak jest w związku z tym jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów została przez MWiK Kędzierzyn – Koźle zaprzestana. Spółka w dalszym ciągu przy zawieraniu umów z konsumentami posługuje się wzorcami umownymi zawierającymi zakwestionowaną klauzulę. Ponadto w obrocie z konsumentami posiada zawartych około [...] umów, w których treści zamieszczone jest postanowienie będące przedmiotem postawionego zarzutu i nie podjęła żadnych kroków celem wprowadzenia zmian do treści tych umów celem wyeliminowania spornego postanowienia. W związku z powyższym zasadne jest nałożenie na Spółkę nakazu zaniechania stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów stosownie do art. 26 ust. 1 ustawy antymonopolowej.

Stąd orzeczono jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 tejsze ustawy.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa między innymi w art. 106 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Stosownie do art. 130 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o którym mowa w art. 111, uwzględnia się również okoliczność naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.).

Wskazać również należy, że kara pieniężna może być nałożona na przedsiębiorcę niezależnie od tego, czy dopuścił się naruszenia przepisów ustawy umyślnie, czy też nieumyślnie. Nałożona przez organ antymonopolowa kara powinna ponadto pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości). W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, ustala się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji organ antymonopolowy stwierdził stosowanie przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W 2007 roku MWiK Kędzierzyn – Koźle uzyskało przychód w wysokości 18 226 188,37 PLN. Maksymalna kara pieniężna, jaka może zostać nałożona na przedsiębiorcę w oparciu o art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynosi zatem 1 822 618,84 PLN.

Ustalając wymiar kary pieniężnej organ antymonopolowy wziął w pierwszej kolejności pod uwagę, że MWiK Kędzierzyn – Koźle jako profesjonalista o długoletnim doświadczeniu rynkowym formułując treść umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych w obrocie z konsumentami powinien wykazać się odpowiednią dbałością tak, aby nie zostały naruszone interesy najsłabszych uczestników rynku i powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i poszanowania prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak MWiK Kędzierzyn – Koźle. Spółka powinna być świadoma faktu, że zakwestionowane w niniejszej decyzji zachowania są niedopuszczalne w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Świadomość Spółki co do zakazu podejmowania działań sprzecznych z ww. ustawą powinna być tym większa, jeśli uwzględnić fakt, iż była ona już kilkakrotnie uczestnikiem postępowań prowadzonych przez organ antymonopolowy. Dlatego w ocenie organu antymonopolowego zachowanie MWiK Kędzierzyn – Koźle podlegające ocenie w niniejszej decyzji jest efektem niedołożenia staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego i doświadczonego uczestnika obrotu rynkowego świadczącego usługi o charakterze użyteczności publicznej.

Przy określaniu wymiaru kary pieniężnej organ antymonopolowy uwzględnił również długotrwałość stwierdzonego naruszenia tj. ponad 1,5-letni okres stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów stwierdzonej w pkt I niniejszej decyzji. Uwzględnił również charakter stwierdzonego naruszenia; w efekcie posługiwania się w obrocie postanowieniem przewidującym, że Spółka nie ma obowiązku informować konsumentów o zmianie warunków umowy będącej konsekwencją zmian w treści *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków* zagrożone zostały interesy najsłabszych uczestników rynku rozumiane przede wszystkim jako prawo do otrzymania za pośrednictwem umowy informacji o wszystkich elementach stosunku zobowiązaniowego. Zakwestionowane postępowanie Spółki może prowadzić zatem do pozbawienia konsumentów wiedzy koniecznej do prawidłowego, świadomego i czynnego uczestniczenia w rynku, czym przyczynia się do osłabienia ich sytuacji, a tym samym narusza ich interesy. Na wysokość kary wpłynęła też okoliczność, że stwierdzona praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów nie została zaprzestana, a Spółka nie podjęła żadnych działań w celu wyeliminowania zarzuconych uchybień.

Ustalając wymiar kary pieniężnej wzięto również pod uwagę, iż organ antymonopolowy stwierdził wcześniej naruszenie przez MWiK Kędzierzyn – Koźle przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. W prawomocnej Decyzji RKT-53/2006 z

dnia 28.07.2006r. stwierdzono stosowanie przez Spółkę czterech praktyk ograniczających konkurencję określonych w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 6) ww. ustawy polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku właściwym w drodze narzucania odbiorcom usług uciążliwych i przynoszących nieuzasadnione korzyści warunków umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków i nakazano zaniechanie ich stosowania. Przedmiotową Decyzją nałożona została również na Spółkę kara pieniężna w wysokości 10 000 PLN. Fakt, iż Spółka powtórnie dopuściła się naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi istotną okoliczność obciążającą przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej.

Jako okoliczność obciążającą potraktowano również fakt, iż w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Spółka zachowywała się w sposób utrudniający organowi antymonopolowemu prowadzenie tego postępowania, co przełożyło się na czas jego trwania. W trakcie postępowania organ antymonopolowy trzykrotnie wystąpił do MWiK Kędzierzyn – Koźle z wezwaniem do przedstawienia informacji i dokumentów. Tylko w jednym przypadku Spółka odpowiedziała w sposób terminowy, w pozostałych – konieczne było wysłanie ponagleń.

Jednocześnie przy ustalaniu wymiaru kary wzięto pod uwagę geograficzny zasięg działalności MWiK Kędzierzyn – Koźle, a w związku z tym fakt, iż stwierdzone naruszenia ujawniają się w wymiarze lokalnym (na terenie jednej Gminy), a zatem mają ograniczony terytorialnie zasięg oddziaływania. Miarkując karę wzięto także pod uwagę, iż do organu antymonopolowego nie wpłynęły żadne skargi odbiorców świadczonych przez przedsiębiorcę usług, które miałyby związek z postawionym w niniejszej sprawie zarzutem.

Określając wymiar kary pieniężnej wzięto ponadto pod uwagę wysokość przychodu, jaki MWiK Kędzierzyn – Koźle uzyskało z tytułu sprzedaży usług mających bezpośredni związek ze stwierdzonym naruszeniem tj. tytułu usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, który stanowił blisko [...] % ogółu przychodu uzyskanego przez Spółkę w 2007 roku. Uwzględniono także, iż w 2007 roku Spółka osiągnęła zysk netto w wysokości 937 665,61 PLN.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 15 000 PLN (słownie złotych: piętnaście tysięcy). W ocenie organu antymonopolowego wymierzona kara w wysokości około 0,08% przychodu uzyskanego przez MWiK Kędzierzyn – Koźle w 2007 r. i stanowiąca około 0,8% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki. Organ antymonopolowy kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję zarówno represyjną, jak i dyscyplinującą tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna zatem podkreślać naganność zakwestionowanego w niniejszym postępowaniu zachowania przedsiębiorcy, stanowić przestrożę dla przedsiębiorcy na przyszłość oraz reperkusję za naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej zwłaszcza biorąc pod uwagę, iż stwierdzona praktyka nie została przez przedsiębiorcę zaprzestana. Poza wymiarem indywidualnym nałożonej kary należy podkreślić również jej wymiar ogólny, funkcję odstraszającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Karę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

III. Stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca,

który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W punkcie I niniejszej decyzji organ antymonopolowy w wyniku przeprowadzonego przeciwko Miejskim Wodociągom i Kanalizacji w Kędzierzynie – Koźlu Sp. z o.o. postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ustawy antymonopolowej pozwalająca na obciążenie MWiK Kędzierzyn – Koźle kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla organu antymonopolowego wydatki w kwocie 78 PLN związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją.

W związku z tym postanowiono obciążyć MWiK Kędzierzyn – Koźle kosztami postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wysokości 78 PLN (słownie złotych: siedemdziesiąt osiem).

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000 w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach. W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt III niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach

Maciej Fragsztajn